

Asia: STM093:00/2016

Romaniasiaain neuvotelukunnan luonnos Romanipoliittiseksi ohjelmaksi (2018-2022)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Romanipoliittisen ohjelman laatiminen on kannatettavaa.

On hyvä, että vähemmistöjen asemaa pyritään parantamaan ja estämään syrjintää suunnitelmallisesti. Luonnos on kuitenkin varsin yleisluontoinen. Konkreettisia toimenpiteitä on vähän. Myös muiden tahojen kanssa tehtävää yhteistyötä on syytä hahmotella, vaikka tällaisten poliittisten ohjelmien kohteina ja täytäntöönpanijoina voi olla vain valtio. Lisäksi on syytä hahmotella toimia, joilla edistetään eri tahojen välistä keskinäistä yhteistyötä. Esimerkkinä tästä on romanien työllistyminen. Työ- ja elinkeinoministeriön pitää yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa miettiä konkreettisia keinoja romanien työllistymisen edistämiseksi, jotta voitaisiin selvittää työllistymisen esteitä laajasti ja esittää niihin konkreettisia täsmätoimia. Romanit on otettava huomioon myös osatyökykyisten niin sanotussa OTE-hankkeessa.

Ohjelmaluonnoksessa on hyvin kuvattu romanien osallistumista koulutukseen ja osallistumisen haasteita. Työllistymisen esteenä on usein puutteellinen koulutus yhdistettynä muihin seikkoihin. SAK on esittänyt lukuisia toimenpiteitä, joilla koulutuksessa aliedustetut ryhmät pääsisivät paremmin kehittämään osaamistaan ja suorittamaan esimerkiksi ammatillisen tutkinnon. Esimerkiksi oppivelvollisuuden ulottaminen 18 vuoteen palvelee tätä tarkoitusta. Muutos tarvitsee tuekseen myös kohdennettuja ohjaus- ja neuvontapalveluja, joiden suunnittelussa ja toteutuksessa romaniasioiden asiantuntemus pitää nostaa vahvasti esille. Aikuisten puolella esimerkiksi tutkinnon osien suorittaminen oppisopimuksella voisi olla monelle romanille helppo ja konkreettinen keino lisätä osaamista ja työllistyä.

Luonnoksessa mainitaan myös syrjintä rekrytoinnissa. Asialle ei kuitenkaan esitetä tehtäväksi mitään. Työ- ja elinkeinoministeriö selvitti vuonna 2012 sellaisten työnhakijoiden työhaastatteluun

pääsemistä, joilla oli venäläiseltä kuulostava nimi . Tutkimuksessa ilmeni, että päästäkseen työpaikkahaastatteluun tällaisen työnhakijan piti lähettää kaksi kertaa enemmän hakemuksia kuin sellaisen hakijan, jolla oli suomalaiselta kuulostava nimi. Vastaavia ongelmia on romaneilla. On syytä miettiä keinoja ja saada myös työnantajat sitoutumaan toimiin, joilla syrjintää rekrytoinnissa vähennetään. Jos syrjintä rekrytoinnissa ei vähene, romanipoliittiseen ohjelmaan on aivan turha ottaa toimenpiteitä esimerkiksi nuorille romaneilla kohdistettavista kesätyön tiedotuskampanjoista.

Luonnoksessa esitetään hyvänä käytäntönä, että romanivaatetuksen käyttö pitää olla työssä sallittua, jos sen kieltämiselle ei ole perusteltua syytä. Tällainen lakiin perustuva säännös on syytä yksilöidä. Jos oikeusohje halutaan kirjata, on syytä tarkentaa, mitkä ovat objektiivisesti perusteltuja syitä, jolloin romanivaatetuksen käyttö ei ole sallittua. Perusteltuna syynä voidaan lähtökohtaisesti pitää vain työsuojelullisia syitä. Esimerkiksi se, että asiakkaat eivät halua asioida romanin kanssa, ei ole syy kieltää romanivaatetusta.

Ohjelmassa ei ole tarkemmin otettu kantaa romanien oikeuksien toteutumiseen. SAK:n mielestä on tarpeellista kehittää erilaisia matalan kynnyksen oikeussuojakeinoja. Myös kollektiivista kanneoikeutta on syytä kehittää. Romanijärjestöillä tulee olla itsenäinen kanneoikeus, jolla puuttua epätasa-arvoiseen ja syrjivään kohteluun.

Vähemmistöjen aseman parantamiseen tarvitaan myös taloudellista panostusta ja ohjelman toteuttajat. Ohjelman toimeenpanemiseen on varattava riittävä rahoitus ja henkilöstö.

Latvatalo Eveliina
SAK ry - Työehdot osasto